

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 184/09-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti P. P., J., zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 porušené bolo.

2. P. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. P. P. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 289,76 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť eur a sedemdesiatšesť centov), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. R. C., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 184/09-17 zo 14. mája 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. P., J. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Z obsahu sťažnosti najmä vyplynulo: „Dňa 1. 2. 1997 bolo voči mne vznesené obvinenie pre spáchanie trestného činu krádeže formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. c) Trestného zákona. Dňa 14. 1. 1999 ma Okresný súd Trnava rozsudkom sp. zn. 2 T 110/97 uznal za vinného zo spáchania vyššie uvedeného trestného činu. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť v časti mojej viny a trestu dňa

31. 3. 1999. Voči výroku o náhrade škody podal poškodený odvolanie, ktoré Krajský súd Trnava uznesením sp. zn. 4 To 187/99 zo dňa 12. 10. 1999 zamietol.

Na základe sťažnosti ministra spravodlivosti SR Najvyšší súd SR vec preskúmal a dňa 28. 9. 2000 rozhodol, že konaním, ktoré predchádzalo uzneseniu Krajského súdu Trnava bol porušený zákon v môj neprospech, uznesenie krajského súdu, ako i rozsudok Okresného súdu Trnava zrušil a prikázal okresnému súdu, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Po vrátení veci na Okresný súd Trnava sa konanie vedie pod sp. zn. 4 T 202/2000, pričom súd vo veci síce vytýčil veľa termínov hlavného pojednávania, avšak v jednom prípade sa pojednávanie neuskutočnilo, prípadne termíny pojednávania súd zrušil. (...)

Na základe uvedených skutočností tvrdím, že týmto konaním, respektíve nekonaním Okresného súdu došlo k porušeniu môjho práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR (...). Rovnako bolo nekonaním súdu porušené moje základné právo garantované v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. (...)

Z hľadiska skutkového nie je možné vec považovať za osobitne zložitú - predmetom konania je objasnenie, či som ja ako obžalovaný spolu s ďalším obvineným odcudzil nákladné motorové vozidlo naložené elektrospotrebičmi. Poukazujem pritom na skutočnosť, že dôkazy súd vykonal už v pôvodnom konaní sp. zn. 2 T 110/97, teda išlo o vec súdu dobre známu, čo tiež malo prispieť k rýchlejšiemu a efektívnejšiemu konaniu. Ja som sa navyše v konaní k spáchaniu skutku priznal a spolupracoval s orgánmi činnými v trestnom konaní pri jeho objasňovaní.

Z hľadiska právneho je vec rovnako nekomplikovaná - ide o problematiku trestného práva, kde sa z hľadiska hmotného práva aplikuje len Trestný zákon, pričom jeho príslušné ustanovenia ohľadne trestného činu krádeže zostávali fakticky nezmenené desiatky rokov. (...) Ani okolnosť, že pre rozhodnutie vo veci samej je prípadne treba posúdiť viaceré čiastkové otázky (napr. ustáliť hodnotu vecí znaleckým dokazovaním) samo o sebe nemôže hodnotenie zložitosti veci vôbec ovplyvniť. (...)

Je pravdou, že v trestnom konaní s väčším množstvom obžalovaných rýchlosť súdneho konania závisí v nemalej miere aj od účasti obžalovaných a iných osôb na pojednávaní. Je však predovšetkým povinnosťou súdu zabezpečiť si účasť týchto osôb. (...) Ak som sa i ja nezúčastnil na vytýčenom pojednávaní, buď som sa ospravedlnil a súhlasil

som s pojednávaním v mojej neprítomnosti, alebo som na pojednávanie neprišiel z dôvodu, že som bol upovedomený o jeho zrušení alebo nekonaní z dôvodu neúčasti iných obžalovaných, svedkov či obhajcov. (...)

Mám za to, že neprimeraná dĺžka konania bola spôsobená najmä okolnosťami na strane súdu. Okrem ľudsky pochopiteľných skutočností (praceneschopnosť či materská dovolenka zákonnej sudkyne) to bolo hlavne neefektívne konanie súdu (neefektívne doručovanie, rušenie vytýčených termínov pojednávania, neschopnosť zabezpečiť si prítomnosť potrebných osôb). Primárne zodpovedným subjektom za porušenie môjho ústavného práva na súdnu ochranu a prejednanie veci bez zbytočných prieťahov vrátane základného práva na prejednanie mojej veci v primeranej lehote je preto Okresný súd Trnava. (...)

Dňa 5. 2. 2009 som potom, čo som sa opäť zbytočne dostavil na súdom vytýčený termín pojednávania, ktoré bolo opäť odročené bez toho, aby sa vo veci pojednávalo, som sa rozhodol podať sťažnosť na postup súdu predsedovi Okresného súdu Trnava so žiadosťou o odstránenie prieťahov v konaní. Túto sťažnosť, ktorú treba obsahovo považovať za sťažnosť v zmysle zák. č. 757/2004 Z. z. som na súd podal 5. 2. 2009. V reakcii na moju sťažnosť mi podpredseda OS Trnava svojim listom zo dňa 3. 3. 2009 oznámil, že vo veci je určený ďalší termín hlavného pojednávania na deň 26. 3. 2009 a že prieťahy v predmetnej veci pretrvávajú od roku 2000, pričom za to vraj môžu čiastočne objektívne skutočnosti a tiež moja neprítomnosť na hlavnom pojednávaní.

Zdôvodňovanie prieťahov v konaní mojou údajnou neprítomnosťou na hlavnom pojednávaní, nie je vôbec opodstatnené, nakoľko ja som výslovne súhlasil s tým, aby súd konal a o veci rozhodol i v mojej neprítomnosti, ktorá skutočnosť z obsahu trestného spisu musí vyplývať. (...)

Stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzam preto, že konajúci súd v predmetnej veci nerozhodol, trvá už od roku 2000, t. j. viac ako 6 rokov.

Vzhľadom na uvedené by bolo nespravodlivé a v rozpore s dobrými mravmi, aby bolo po takom dlhom období porušovania mojich základných ústavných práv iba skonštatované ich porušenie; preto žiadam súčasne i priznanie finančného zadosťučinenia. Suma odškodného, ktoré požadujem, a to 4 000,- EUR je primeraným vyjadrením odškodnenia za dlhotrvajúce porušovanie základných práv.

V prípade, že Ústavný súd SR moju sťažnosť prijme, súhlasím s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.“

1.2 Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 porušil právo P. P., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. P. P. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 4 000,- EUR (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Trnava povinný mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. P. P. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 292,38 €, ktorú je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť na účet JUDr. R. C. vo V., a. s., č. ú..., var. s. 609 do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti listom sp. zn. 1 SprV/211/09 z 13. júla 2009 vyjadril podpredseda okresného súdu. Konštatoval, že vo veci sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Stanovenie, v akom rozsahu sa tak stalo, ponechal na úvahu ústavného súdu. Oznámil, že okresný súd netrvá na tom, aby sa v danej veci konalo ústne pojednávanie.

2.1 Súčasťou stanoviska podpredsedu okresného súdu bolo i vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá okrem iného chronologicky popísala úkony súdu vo veci:

„Hlavné pojednávanie (HP): 22. 09. 1997- odročené - neprítomnosť obžalovaných a člena senátu

HP: 20. 10. 1997 - odročené - neprítomnosť obžalovaných, obhajcu a člena senátu

HP: 17. 11. 1997 - konalo sa, odročené pre výsluch svedkov

HP: 15. 12. 1997 - odročené - neprítomnosť obhajcu

HP: 26. 01. 1998 - konalo sa, odročené - neprítomnosť svedkov

HP: 12. 03. 1998 - odročené - neprítomnosť člena senátu

HP: 04. 05. 1998 - odročené - neprítomnosť obžalovaných

HP: 30. 06. 1998 - odročené - neprítomnosť obžalovaného, obhajcu a člena senátu

HP: 20. 07. 1998 - odročené - neprítomnosť obžalovaných, svedka a člena senátu

HP: 28. 09. 1998 - odročené - neprítomnosť obžalovaných a svedkov

HP: 29. 10. 1998 - odročené - neprítomnosť obžalovaných a svedkov

HP: 03. 12. 1998 - odročené - neprítomnosť obžalovaných a obhajcov

Zákonná sudkyňa vydala dňa 11. 12. 1998 príkaz na zatknutie na obžalovaného M. S.

HP: 11. 01. 1999 - konalo sa, obžalovaní S. a K. boli vylúčení na samostatné konanie, pojednávanie bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku

HP: 14. 01. 1999 - vyhlásený odsudzujúci rozsudok ohľadne obžalovaných G. a P.

Rozsudok zo dňa 14. 01. 1999 nadobudol právoplatnosť ohľadne obžalovaného G. vo vine a treste dňa 03. 03. 1999, ohľadne obžalovaného P. vo vine a treste dňa 31. 03. 1999, poškodená spoločnosť I. a. s. podala dňa 26. 02. 1999 odvolanie,

Krajský súd v Trnave vrátil dňa 26. 04. 1999 spis tunajšiemu súdu ako predčasne predložený a nariadil opraviť písársku chybu v odôvodnení výroku o náhrade škody

Uznesením zo dňa 14. 05. 1999 bola v písomnom vyhotovení rozsudku opravená v odôvodnení výroku o náhrade škody písárska chyba

Spis bol dňa 22. 09. 1999 predložený Krajskému súdu v Trnave, ktorý na verejnom zasadnutí konanom dňa 12. 10. 1999 odvolanie poškodeného proti rozsudku zamietol,

dňa 28. 10. 1999 bol spis zaslaný na tunajší súd, dňa 26. 11. 1999 bola urobená výluka zo spisu ohľadne obžalovaných S. a K. do spisu 6T 265/99,

v období od 29. 11. 1999 do 20. 04. 2000 bol spis 2T 110/97 zapožičaný Krajskej prokuratúre v Trnave na preskúmanie podnetu poškodeného na podanie sťažnosti pre porušenie zákona

Rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. 03. 2000 súd vyslovil porušenie zákona v prospech odsúdených G. a P. a zrušil uznesenie odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu I. stupňa vo výroku o náhrade škody a uložil menovaným spoločne a nerozdielne nahradiť poškodeným škodu

Rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. 09. 2000 súd vyslovil porušenie zákona v neprospech odsúdených G. a P. a zrušil uznesenie odvolacieho súdu, rozsudok súdu I. stupňa a konanie, ktoré im predchádzalo

Predtým vylúčená trestná vec obžalovaných S. a K. vedená pod sp. zn. 6T 265/99 je ďalej vedená spolu s trestnou vecou obžalovaných G. a P., nakoľko uznesenie o vylúčení veci bolo zrušené horeuvedeným rozsudkom NS SR

HP: 04. 09. 2000 - odročené - neprítomnosť obžalovaných, obhajcu a senátu

HP: 10. 04. 2001 - odročené - neprítomnosť obžalovaných a obhajcov

HP: 10. 05. 2001 - odročené - neprítomnosť obžalovaných, poškodených a obhajcov

HP: 26. 06. 2001 - odročené - neprítomnosť obžalovaného a obhajcu

HP: 20. 09. 2001 - odročené - neprítomnosť obžalovaných, obhajcov, svedkov

HP: 08. 11. 2001 - odročené - pre chorobu predsedníčky senátu

HP: 11. 04. 2002 - termín zrušený

HP: 11. 07. 2002 - odročené - neprítomnosť obhajcu a obžalovaného

HP: 19. 12. 2002 - odročené - neprítomnosť obžalovaných a obhajcov

HP: 25. 03. 2003 - odročené - neprítomnosť obžalovaného, obhajcov a svedkov

HP: 01. 07. 2003 - termín zrušený

HP: 30. 03. 2004 - odročené - neprítomnosť obžalovaných

HP: 19. 05. 2005 - termín zrušený - školenie predsedníčky senátu

HP: 06. 10. 2005 - termín zrušený - zdravotný stav predsedníčky senátu

dňa 26. 01. 2006 bol spis pridelený sudkyňi JUDr. P. K.

dňa 30. 06. 2006 bol spis pridelený sudkyňi Mgr. Kristíne F.

neprítomnosť zákonnej sudkyne - čerpanie materskej dovolenky a dovolenky na oddych od 04. 11. 2005 do 04. 01. 2007

dňa 12. 12. 2006 bol spis opätovne pridelený zákonnej sudkyňi JUDr. S.

04. 01. 2007 spis vrátený zák. sudkyne po návrate z mat. dovolenky

13. 02. 2007 - vyžiadané správy na obžalovaných

14. 03. 2007 - určený termín hlavného pojednávania na deň 03. 05. 2007

27. 04. 07 - ospravedlnenie obhajcu Mgr. L., z dôvodu kolízie väzobnou vecou

30. 04. 2007 - pokyn na zrušenie hlav. poj. z dôvodu ospr. obhajcu a nedoručenia predvolania obž. K.

30. 05. 2007 určený termín hlavného pojednávania na 19. 07. 2007

02. 07. 07 - ospravedlnenie obhajcu dr. L., dovolenka

03. 07. 07 - pokyn na zrušenie hl. poj. z dôvodu ospravedlnenia obhajcu

09. 07. 07 - určený termín hlav. pojednávania na 23. 10. 07

12. 10. 07 - obžalovaný S. požiadal o zrušenie termínu hlav. poj. z dôvodu zvolenia si nového obhajcu

16. 10. 07 - žiadosť obhajcu dr. K. o zrušenie termínu hlav. poj.

18. 10. 07 - určenie nového termínu hlavného pojednávania na 22. 01. 08

07. 01. 08 - žiadosť o zrušenie termín hlav. poj. obž. S. z dôvodu kolízie s jeho vecou vedenou na OS Bratislava IV

14. 01. 08 - tel. zistenie na OS Bratislava IV., že vo veci 3T36/07 je na deň 22. 01. 2008 určený termín hlav. poj.

16. 01. 08 - pokyn na zrušenie termínu hlav. pojednávania z dôvodu z dôvodu kolízie pojednávani, pričom vec na OS Bratislava IV sp. zn. 3T36/07 je väzobná

25. 01. 08 - určenie termín hlav. poj. na deň 18. 03. 2008

05. 03. 08 obhajca dr. K. požiadal o zrušenie termínu, nakoľko je na deň 18. 03. 08 určený termín hlav. poj. vo veci obž. S. na OS Bratislava IV.

13. 03. 08 - vyzvaný obž. P., aby sa vyjadril, či si volí obhajcu, alebo mu má byť ustanovený

18. 03. 08 - určený termín hlav. poj. na 13. 05. 2008

28. 04. 2008 – oznámenie prepustenia z väzby obž. S., pokyn na doručovanie predvolania obž. na adresu, ktorú uviedol, ako miesto, kde sa bude zdržiavať

13. 05. 2008 sa na hlavné pojednávame nedostavili obžalovaní a svedkovia, určený termín hlavného pojednávania na 22. 07. 2008

02. 07. 2008 - zrušenie ustanovenia obhajkyne dr. V. a dr. L.

04. 07. 2008 - zrušenie ustanovenia obhajkyne dr. G. a dr. G.

22. 07. 2008 - hlavné pojednávanie odročené, nedostavili sa obžalovaní bez ospravedlnenia, svedkovia

22. 07. 2008 určený termín hláv. pojednávania na 07. 10. 2008

07. 10. 2008 predvolanie nemajú vykázané - obž. K., S., svedok M.

29. 09. 2008 člen senátu práceneschopný po dobu 1 mesiaca

06. 10. 08 - obž. K. žiadal ospravedlnenie z neúčasti na hlavnom pojednávani z dôvodu prac. povinností

07. 10. 2008 - neúčast' obžalovaných a predvolaných svedkov, učený termín hlavného pojednávania na 27. 11. 2008 termín

26. 11. 2008 - ospravedlnenie obhajcu dr. C. z neúčasti na hlavnom pojednávaní z dôvodu práceneschopnosti

27. 10. 2008 - určený termín hlavného pojednávania na 05. 02. 2009

28. 01. 2009 - ospravedlnenie obhajcu dr. K.

29. 01. 2009 - pokyn na ustanovenie náhradného obhajcu za dr. K.

02. 02. 2009 - zrušený termín hlavného pojednávania na 05. 02. 2009 z dôvodu neskorého ospravedlnenia obhajcu a nestihnutia zabezpečenia náhradného obhajcu

02. 02. 2009 - určený termín hlavného pojednávania na 26. 03. 2009

05. 03. 2009 oznámenia obhajcu dr. K. o vzdaní sa obhajoby obž. S., s ktorým nemá žiadny kontakt

26. 03. 2009 - odročené z dôvodu neprítomnosti obžalovaných na hlavnom pojednávaní,

26. 03. 2009 určený termín hlavného pojednávania na 26. 05. 2009

26. 05. 2009 obžalovaní S. a K. vylúčený na samostatné konanie, odročené pojednávanie na 28. 05. 2009 za účelom vyhlásenia rozsudku

28. 05. 2009 vyhlásený rozsudok. (...)

S poukazom na Nález Ústavného súdu možno skonštatovať, že i u obžalovaného P. prišlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Išlo o obdobie:

od konca apríla 2004 do 2. februára 2005 (išlo o obdobie, kedy prebiehala rekonštrukcia súdu, nedostatok pojednávacích miestností - pojednávalo sa na KS Trnava, na trestnom úseku do mája 2004 boli 2 sudcovia a z predchádzajúceho roku 2003, boli do oddelenia 4T prerozdelené veci z oddelenia 6T, kedy sudkyňa odišla na starobný dôchodok a bolo to obdobie, kedy boli veci T pridelené iba do senátu 4T, kedy prišlo k zvýšeniu počtu vecí v oddelení 4T cez 100 nových vecí a taktiež sudkyňa vykonávala celú agendu Pp, Nt v UVTOS Leopoldov a UVTOS Hrnčiarovce nad Parnou).

a obdobie od 3. októbra 2005 do 13. februára 2007 (obdobie dlhodobej práceneschopnosti a materskej dovolenky zákonnej sudkyne)

Ústavný súd v Náleze skúmal obdobie od podania obžaloby do januára 2008.

Od uvedenej doby boli vo veci určené termíny hlavných pojednávaní na dni:

22. 01. 2008 a 18. 03. 2008 - hlavné pojednávanie sa nekonalo z dôvodu kolízie pojednávania s trestnou vecou obžalovaného S., vedenou na OS Bratislava IV sp. zn. 3T36/07, v ktorej bol i vo väzbe

13. 05. 2008 sa nedostavil obžalovaný K., ktorý telefonicky oznámil, že zmeškal spoj, nedostavili sa svedkovia M., ktorý nemal doručenie vykázané a svedok M. bol neprítomný zo zdravotných dôvodov

22. 07. 2008 - bez ospravedlnenia sa nedostavil obžalovaný S., ktorý bral termín hlavného pojednávania na vedomie, obžalovaný K., ktorý nemal doručenie vykázané (obhajcovia sa nedostavili, nakoľko sa telefonicky informovali, či majú obžalovaný doručenie vykázané), svedkovia M. nemal doručenie vykázané a svedok M. sa bez ospravedlnenia nedostavil

07. 10. 2008 - obžalovaný S. nemal doručenie vykázané a obž. K. požiadal o odročenie z dôvodu pracovných povinností

27. 11. 2008 - pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti obhajcu dr. C.

05. 02. 2009 - obhajca dr. K. sa ospravedlnil a súhlasil s ustanovením náhradného obhajcu, čo sa však vzhľadom na čas od oznámenia a termínu hlavného pojednávania nepodarilo zrealizovať

26. 03. 2009 - obžalovaný K. a S. vylúčení na samostatné konanie, prečítané výpovede svedkov

28. 03. 2009 - vyhlásený rozsudok.“

3. Právny zástupca sťažovateľa 7. júla 2009 ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pretože od tohto nemožno očakávať zistenie nových skutočností.

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil, že priebeh konania korešponduje s priebehom konania tak, ako ho popísal okresný súd (pozri bod 2.1), preto v tomto rozhodnutí duplicitne neopísal celý priebeh napadnutého konania.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 pre trestný čin organizátorstva podvodu formou spolupáchateľstva došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (napr. II. ÚS 32/03, I. ÚS 11/08). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetných

trestných činov si vyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní a všeobecného súdu o naplnenie účelu trestného konania, čo okrem iného znamená, že orgány činné v trestnom konaní a všeobecný súd majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania vrátane poškodených strán.

1. Ústavný súd sa zaoberal najprv posúdením kritéria zložitosti veci a konštatuje, že rozhodovanie v okolnostiach danej trestnej veci môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s jej skupinovým charakterom, a to najmä predvolávaním obvinených a svedkov. Doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého trestného konania však ústavný súd nemôže pripísať na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, ústavný súd už vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 217/07 z 31. januára 2008 vyslovil, a niet žiadneho dôvodu tento názor modifikovať, že „z právneho hľadiska ide o trestnú vec tvoriacu štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov, preto ju nemožno považovať za právne zložitú“.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd zistil skutočnosti, ktoré svedčia o tom, že aj sám sťažovateľ prispel svojim správaním k prieťahom v konaní. Sťažovateľ 11. júla 2002 požiadal o konanie v jeho neprítomnosti. Následne sa on a zväčša ani jeho právny zástupca už na pojednávaniach nezúčastňovali.

Avšak aj pred týmto vyhlásením sťažovateľ svojim prístupom ku konaniu k urýchlenému ukončeniu veci nie vždy napomáhal, naopak prispieval k jeho predlžovaniu (napr. z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa museli byť odročované pojednávania a sťažovateľ sťažoval konajúcemu súdu niekedy aj doručovanie zásielok). Na uvedené správanie sťažovateľa nemohol ústavný súd neprihliadnuť pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej trestnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania na súdoch už takmer jedenásť rokov je samo osebe celkom jednoznačne neprimerané.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci aj nečinný, a to nielen od 8. novembra 2001 do 11. júla 2002 (osem mesiacov), ale v podstate aj od 30. marca 2004 do 13. februára 2007 (takmer tri roky). Okresný súd teda počas najmenej viac ako troch rokov a šiestich mesiacov vo veci nevykonal prakticky žiadny efektívny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako obžalovaný v danej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priesťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani iba v dôsledku správania účastníkov, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu. V súvislosti s obranou okresného súdu spočívajúcou v tom, že *„išlo o obdobie, kedy prebiehala rekonštrukcia súdu, nedostatok pojednávacích miestností(...), na trestnom úseku do mája 2004 boli 2 sudcovia a z predchádzajúceho roku 2003, boli do oddelenia 4T prerozdelené veci z oddelenia 6T, kedy sudkyňa odišla na starobný dôchodok a bolo to obdobie, kedy boli veci T pridelené iba do senátu 4T, kedy prišlo k zvýšeniu počtu vecí v oddelení 4T cez 100 nových vecí a taktiež sudkyňa vykonávala celú agendu Pp, Nt v UVTOS Leopoldov a UVTOS Hrnčiarovce nad Parnou(...)* a obdobie *dlhodobej práceneschopnosti a materskej dovolenky zákonnej sudkyne“*, treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení podpredsedu okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priesťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia podpredsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Ústava pritom, ako to už bolo naznačené, v čl. 48 ods. 2, zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priesťahov. I keď nie všetky nástroje

na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal alebo nemohol riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na uvedené podstatné dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Pretože vo veci sťažovateľa okresný súd 28. marca 2009 meritórne rozhodol, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 €, čo odôvodnil takto: *„Stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzam preto, že konajúci súd v predmetnej veci nerozhodol, trvá už od roku 2000, t. j. viac ako 6 rokov. Navyiac je podľa môjho názoru potrebné prihliadnuť i na fakt, že trestné stíhanie voči mojej osobe sa vedie už od r. 1997, kedy mi bolo vznesené obvinenie a treba vziať na zreteľ i konanie predchádzajúce zrušujúcemu rozsudku Najvyššieho súdu do r. 2000. Tiež nie je možné nezohľadniť fakt, že ak by som i bol uznaný vinným a súd by mi uložil rovnaký trest*

ako rozsudkom zo dňa 14. 1. 1999(...), v súčasnosti by som sa už s najväčšou pravdepodobnosťou považoval za netrestaného.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä povahu veci, ale aj to, že sa aj sťažovateľ pričínil o zbytočné preťahy, považuje za primerané v sume 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý ich vyčíslil sumou 292,38 €.

Sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) a d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 x 115,90 €. K tomu priznal daň z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 vyhlášky a § 22 ods. 1 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov), pretože advokát

je platiteľom tejto dane a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) v sume 2 x 6,95 €. Spolu teda priznal sťažovateľovi trovy konania v sume 289,76 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o sťažovateľom uplatnených trovách konania rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2009